

GÖTEBORGS UNIVERSITET
Sociologiska institutionen

**Områdesbaserade insatser
för att motverka segregation?
– Röda Korsets möjliga insatser i Norrliden i Kalmar**

Examensarbete i sociologi 15 hp,

Maria Berglund

Sara Mohamad

Lovisa Nilsson

Handledare: Cecilia Hansen Löfstrand

Januari, 2009

Abstract

Titel: Områdesbaserade insatser för att motverka segregation?
– Röda Korsets möjliga insatser i Norrliden i Kalmar

Författare: Maria Berglund, Sara Mohamad, Lovisa Nilsson

Handledare: Cecilia Hansen Löfstrand

Examinator: Anna-Karin Kollind

Typ av arbete: Kandidatuppsats 15 poäng, Examensarbete i sociologi

Tidpunkt: november 2008-januari 2009

Antal tecken inkl. blanksteg: 59 985

Syfte och frågeställningar:

Syftet är att undersöka vilka behov en organisation som Röda Korset kan fylla i ett område som Norrliden i Kalmar. Vi vill ta reda på vilka behov som finns bland de boende och om Röda Korset alls kan fylla något av dessa genom att besvara följande frågeställningar:

Hur uppfattas Norrliden av de boende, Röda Korset och andra aktörer?

Vilka insatser har gjorts av olika aktörer?

Vilka tidigare projekt har Röda Korset gjort?

Vilka behov finns enligt de boende, Röda Korset och andra aktörer?

Vilka behov kan Röda Korset fylla respektive inte fylla?

Metod och material:

I uppsatsen användes kvalitativ intervjumetod och ett antal nyckelpersoner och boende i Norrliden intervjuades. Därtill gjordes en genomgång av befintlig litteratur samt undersökningar inom den aktuella problematiken. Den analysmetod som användes var deskriptiv innehållsanalys samt tolkning av första och andra graden.

Huvudresultat:

Det visade sig att den problembild Röda Korset har av Norrliden inte stämmer överens med den relativt positiva bild av Norrliden som de boende och de yrkesverksamma i området, som vi intervjuat, har. Även media har en negativ bild av området, trots att det genomgått stora förändringar de senaste åren. Det finns redan ett flertal aktiviteter och verksamheter för de boende, dock verkar Röda Korset inte ha bedrivit någon verksamhet där tidigare. Ändock tycks organisationen tro att det finns ett stort behov av nya verksamheter i Norrliden vilket inte har framkommit i intervjuer med de boende. Vad som explicit efterfrågas är kaféverksamhet för äldre med utländsk bakgrund, aktiviteter för kvinnor, kulturutbyte samt förlängda öppettider och utökad verksamhet på fritidsgården. Därtill efterfrågas hjälp att ordna arbete, dock ligger detta utanför Röda Korsets möjligheter. Mot bakgrund av vilka verksamheter organisationen tidigare startat på andra ställen skulle de i Norrliden kunna starta de verksamheter som de boende efterfrågar förutom när det gäller fritidsgården, vilket torde vara kommunens ansvar. Enligt tidigare forskning verkar dock inte områdesbaserade insatser i slutändan kunna minska segregationen, vilket är Röda Korsets syfte med eventuella verksamheter.

Nyckelord: miljonprogram, segregation, Röda Korset, områdesbaserade insatser

Innehållsförteckning

1 Inledning	1
1.1 Bakgrund och problemformulering	1
1.2 Uppdraget	2
1.3 Syfte och frågeställningar	3
2 Tidigare forskning	3
2.1 Kritik av områdesbaserade insatser	4
2.2 Integration och segregation inte ett motsatspar	5
3 Teori	7
3.1 Territoriell stigmatisering	7
3.2 Vi och dem	8
4 Metod	9
4.1 Dokument	10
4.2 Inledande samtal med nyckelpersoner	11
4.3 Intervjuer med boende i Norrliden	12
4.4 Forskningsetiska överväganden	13
5 Norrliden som område och problem	14
5.1 Fakta om Norrliden	14
5.2 Bilder av Norrliden	15
5.2.1 "Åtminstone där <i>jag</i> bor"	15
5.2.2 "Som sån här avhjälpningsplats för utlänningar"	16
5.3 Bilder av behov i Norrliden	17
5.3.1 "Ja, jag vet egentligen inte vad jag vill, det är väl det som är kruxet"	18
5.3.2 "Om nu dom inte jobbar du vet, så måste dom ha nånstans att roa sig..."	19
6 Genomförda och möjliga insatser	20
6.1 Genomförda insatser i Norrliden och andra "utsatta" områden	20
6.2 Vad Röda Korset kan och inte kan göra	21
6.2.1 "Det handlar inte om aktiviteter, vi saknar jobb..."	22
6.2.2 "Folk kanske har nog med sig själva och sin släkt och sina vänner och bekanta"	22
7 Avslutande diskussion	23
8 Referenslista	25
Bilaga 1: Intervjuguide nyckelpersoner	
Bilaga 2: Intervjuguide boende i Norrliden	

Bilaga 1: Intervjuguide nyckelpersoner

Vad gör ni i Norrliden? Varför denna insats?

Vilka organisationer/verksamheter finns idag för de boende i Norrliden?

Vet du var initiativet kommer ifrån och varför?

Vad har du för bild av Norrliden?

Vad tror du att det skulle behövas för verksamheter för de boende i Norrliden?

Hur tror du att din bild överensstämmer med de boendes bild av sitt område?

1 Inledning

Trots att Sverige skall vara ett jämlikt land med samma möjligheter för alla så finns det fortfarande stora skillnader i samhället. Detta syns tydligt i hur det segregerade boendet bidrar till ojämlikhet inom andra områden i samhället, precis som segregation på andra områden, som exempelvis arbetsmarknaden, bidrar till boendesegregationen. Den stora bristen på bostäder under 1950- och 1960-talen föranledde en bostadspolitik där syftet var att tillgodose den snabbt ökande efterfrågan på bostäder under en tioårsperiod från och med 1965, det så kallade miljonprogrammet (Magnusson 2001:13). Främst byggdes lägenheter men även villor. Målsättningen var att göra alla dessa områden attraktiva, numera dominerar dock den negativa bilden bland annat på grund av hur media beskriver dessa områden (Ericsson, Molina & Ristilammi 2002:13). Idag präglas många miljonprogramsområden av låg status, svag social gemenskap och stark omflyttning och de dominerande grupperna i dessa områden är invandrare, ungdomar och människor som flyttat in från landsorten (Molina 1997:87). Då Röda Korset gav oss möjligheten att titta närmare på ett miljonprogramsområde och där undersöka behovet av verksamheter för att minska segregationen tyckte vi att det var intressant. Två av oss bor just nu i den typen av område och har själva viss erfarenhet av den problematik som där ofta finns. När Röda Korset bad oss undersöka områden i några mindre städer, vilka enligt dem karaktäriseras av samma typ av problem som storstädernas miljonprogramsområden, ansåg vi att det var något vi ville granska närmare. Därför bestämde vi oss för att ta oss an uppdraget att undersöka om, och i så fall vilket, behov det finns av att Röda Korset startar upp verksamheter i miljonprogramsområdet Norrliden i Kalmar.

1.1 Bakgrund och problemformulering

Förorten som problemområde är mycket uppmärksammat i samhällsdebatten, där det just nu i hög grad talas om segregation och miljonprogramsområden, det senaste är "kravallerna" i Rosengård i Malmö. I Angered i Göteborg utspelade sig för ett par år sedan händelser som i media fick orimligt stora proportioner. Ungdomars bråk och några krossade rutor blev nästan till inbördeskrig på löpsedlarna. Enligt vår erfarenhet är det vanligt att media på detta sätt förstorar upp mindre händelser i utsatta områden. Angered och Rosengård är liksom Norrliden i Kalmar segregerade miljonprogramsområden. Alla tre områden figurerar oftare i media än övriga stadsdelar i samma städer. Vad gäller Norrliden fyller tidningarna "spaltmeter om inbrott, bränder och skadegörelse" (Ljungqvist 2007). Enligt undersökningar Röda Korset tagit del av genom Kalmar kommun, är området ett av kommunens mest utsatta vad gäller arbetslöshet, bidragsberoende och otrygghet. Därför vill organisationen, som tidigare startat upp verksamheter och aktiviteter i storstäders förorter och miljonprogramsområden, undersöka behovet av verksamheter som skall främja integrationen och minska segregationen.

Begreppet segregation innebär över- och underläge, moraliskt eller materiellt, och leder till att individer inte blir sedda som de personer de är utan istället kränks eller förödmjukas (Magnusson 2001:25). Vanligtvis skiljer man i forskningen mellan tre typer av segregation. Etnisk segregation innebär en rumslig åtskillnad av individer som tillhör olika folkgrupper, kulturer och religioner. Socioekonomisk segregation är åtskillnad mellan människor tillhörande olika social-, inkomst eller yrkesgrupper. Demografisk segregation, som inte behandlas i denna uppsats, baseras på kön eller ålder (SOU 1996:156:129).

1.2 Uppdraget

Vi kontaktade Röda Korset efter att de sökt studenter till ett uppdrag på webbsidan xjobb.nu. Dock var det uppdraget inte längre aktuellt, utan istället erbjöd de oss att skriva en förstudie till ett stort projekt som Röda Korset planerar genomföra i Sydöstra Sverige under 2009-2011, där de skall satsa på miljonprogramsområden i framförallt Växjö, Kalmar, Karlskrona och Västervik. Röda Korsets önskan var att vi skulle kartlägga vilka verksamheter som olika aktörer bedriver för de boende i dessa områden, samt ta reda på om det finns behov av ytterligare verksamheter i organisationens regi. Då vi endast hade tio veckor på oss kom vi tillsammans med Röda Korset fram till att vi skulle koncentrera oss på miljonprogramsområdet Norrliden i Kalmar. Röda Korsets fokusering på just miljonprogramsområden motiveras med att dessa "intagit en negativ utveckling mot arbetslöshet, otrygghet, kriminalitet, sociala

problem och (...) blivit en symbol för bristen på integration i de svenska samhällena” (Svenska Röda Korset, Region Sydost 2008:1). De driver sedan tidigare ett antal verksamheter i miljonprogramsområden i storstäder, exempelvis i Sollentuna, där bland annat tjej- och killgrupper, läxhjälp och språkträning erbjuds. Syftet med detta är att bryta segregationen och bidra till att invånarna bättre integreras i samhället. Det enligt Röda Korset segregerade området Norrliden i Kalmar utskiljer sig från staden som helhet, vilket de menar tyder på att segregation inte bara är ett storstadsfenomen. Området karaktäriseras, enligt dem, av en förhållandevis hög andel arbetslösa, bidragstagare och invandrare. Den problematik som kännetecknar storstäders miljonprogramsområden och förorter finns alltså, om man skall tro Röda Korset, även i Norrliden i Kalmar. Röda Korset ställer sig dock frågande till huruvida behovet i ett småstadsområde som Norrliden är detsamma som det man funnit och försökt åtgärda enligt exemplet Sollentuna.

Röda Korsets vision med det projekt de planerar att starta under 2009 är att ”nå människor som idag inte nås med befintliga strukturer för att bryta isolering, bidra till integration och ge ett ökat självförtroende och inkluderande i samhället” (Svenska Röda Korset, Region Sydost 2008:1). De vill också ge människor bättre möjligheter att delta i samhället och påverka sin vardagssituation (ibid.). Det uppdrag vi fått går ut på att vi skall undersöka vilket behov av verksamheter som finns hos de boende i Norrliden och som skulle kunna bedrivas av Röda Korset. Dock är vår uppgift som uppsatsskrivande att vara oberoende och undersöka om det verkligen finns något behov av verksamheter i Röda Korsets regi, det vill säga inte ta för givet att sådana behov finns.

1.3 Syfte och frågeställningar

Syftet med vår uppsats är att undersöka vilka behov en organisation som Röda Korset kan fylla i ett område som Norrliden. Vi vill ta reda på vilka behov som finns bland de boende och om Röda Korset alls kan fylla något av dessa.

De frågeställningar vi ämnar besvara är följande:

Hur uppfattas Norrliden av de boende, Röda Korset och andra aktörer?

Vilka insatser har gjorts av olika aktörer?

Vilka tidigare projekt har Röda Korset gjort?

Vilka behov finns enligt de boende, Röda Korset och andra aktörer?

Vilka behov kan Röda Korset fylla respektive inte fylla?

2 Tidigare forskning

Utgångspunkten i vår kunskapsöversikt av för oss relevanta studier var att finna forskning kring problematiken i utsatta områden. Studier som utvärderar områdesbaserade insatser för att motverka segregation känns mycket viktiga för vår uppsats då vi vill undersöka behovet av nya verksamheter i Röda Korsets regi i området Norrliden. Undersökningar som ger olika perspektiv på hur segregation uppkommer och kan brytas är intressanta för oss då Röda Korset vill starta verksamheter för att bryta den segregation de tror finns i Norrliden. Studier om segregation som ett arbetsmarknadsproblem känns också relevanta för vår uppsats då det blir intressant att kontrastera dessa mot Röda Korsets önskan om att starta verksamheter. Vi har valt att koncentrera oss på svensk forskning, då denna beskriver svenska förhållanden samt problematiken i de svenska segregerade bostadsområdena. En rad svenska studier fokuserar på boendesegregationens orsaker, som i många fall beskrivs som en följd av etnisk respektive socioekonomisk segregation. Socioekonomisk segregation har funnits länge, medan etnisk segregation är ett relativt nytt begrepp. Boendesegregation är ett mångvetenskapligt forskningsområde, som bland annat studeras av sociologer, statsvetare och kulturgeografer (Magnusson 2001:18).

2.1 Kritik av områdesbaserade insatser

Områdesbaserad politik för minskad segregation heter Camilla Palanders avhandling om den svenska storstadspolitiken, i vilken hon beskriver de negativa ekonomiska och sociala konsekvenserna av 1990-talets lågkonjunktur. Dessa föranledde att boendesegregationen fördes upp på den politiska agendan och i december 1998 beslutade riksdagen om ett för landet nytt politikområde: storstadspolitiken (Palander 2006:13). Syftet med avhandlingen är att granska förhållandet mellan den områdesbaserade politiska ansatsen och det politiska målet att bryta segregationen. Palander frågar sig vilka möjligheter och begränsningar som finns med en områdesbaserad politik som antisegregationsstrategi samt vilka potential nämnda politik har att bryta segregationen (Palander 2006:15). Avhandlingens empiri baseras på dokumentstudier, intervjuer och kvantitativa studier. För att minska segregationen har den svenska storstadspolitiken tagit fram ett områdesbaserat åtgärdsprogram, det lokala utvecklingsavtalet. De begränsningar Palander ser är att områdesbaserad politik pekar ut bostadsområden vilket medför stigmatisering. Slutsatsen är att segregationens huvudsakliga orsaker finns bortom de områdesbaserade åtgärdernas räckvidd samt att områdesbaserade åtgärdsprogram måste vara komplement till strukturella åtgärder och generell välfärdspolitik (Palander 2006:274-279).

Syftet med Susanne Urbans avhandling *Att ordna staden, den nya storstadspolitiken växer fram*, är bland annat att granska statlig och kommunal inställning till boendesegregation. Urban vill undersöka hur demokrati ska kunna bibehållas och effektiviseras trots segregationsprocesser. Hon frågar sig också om lokala åtgärder för att öka boendes engagemang och känsla av delaktighet kan bidra till utvecklingen av ett mer demokratiskt välfärdssamhälle, och därmed minska segregationen i betydelsen bristande delaktighet och social integration (Urban 2005:18). För att nå syftet har Urban analyserat statliga offentliga texter med hjälp av Habermas teorier om betydelsen av grannskapet kontra det offentliga rummet. Hon beskriver hur åtgärder riktade mot bostadsområden kritiserats allt mer (Urban 2005:62). Integrationsverkets rapport från 2003 visar hur lokala åtgärder mot boendesegregation riskerar att enbart förstärka stigmatiseringen. Att ”lyfta upp” ett område innebär troligtvis bara att ett annat område istället börjar betraktas som ”det värsta” samt att de enskilda individer som får det bättre tenderar att flytta någon annanstans (Urban 2005:80).

Helene Lahti Edmark har på uppdrag av Integrationsverket analyserat 200 publicerade forskningsrapporter av olika slag för att göra en kunskapsöversikt över forskning kring och erfarenheter av insatser i utsatta områden i Sverige och övriga Norden. Kunskapsöversikten är främst inriktad på studier av kommunala och statliga bostadssociala interventioner i storstädernas ytterområden. Syftet med avhandlingen *Fängslade bilder, fängslade verklighet – Om utsatta bostadsområden och interventioner*, är att identifiera vad forskarsamhället i Norden anser om interventioner i utsatta bostadsområden och att identifiera centrala områden där det idag saknas kunskap (Lahti Edmark 2003:97-98). Enligt Lahti Edmark uppnås endast få effekter av lokala politiska insatser i enskilda bostadsområden då integration på arbetsmarknaden är nyckeln till integration på övriga områden, och förutsättningarna för detta är enligt henne utbildning, språk och social kompetens (Lahti Edmark 2003:139). Lahti Edmark hävdar att det finns en problematik gällande de insatser som gjorts, då det inom de organisationer som tillsammans skall genomföra insatserna existerar starka traditioner och strukturer som är svåra att förändra. Dessutom skiljer sig ofta bilden av behov och eventuella problem mellan lokalbefolkningen och myndigheterna samt inom organisationerna (Lahti Edmark 2003:143). De förväntningar och krav som ställs på insatsernas resultat är enligt flera forskare orealistiska relaterat till de komplexa av problem som det är meningen att dessa skall lösa. Lahti Edmark menar att det är dialog med de boende samt att offentliga institutioner och andra aktörer måste samordna arbetet internt både inom och mellan sig som är essentiellt för

att nå framgång i utvecklingsarbetet (Lahti Edmark 2003:149). Här anses bostadsbolagen vara en viktig part i samarbetet då deras handlande och attityd är väldigt viktiga för utvecklingen i bostadsområdet (Lahti Edmark 2003:151). Lahti Edmark visar att den verklighetsbeskrivning som används för att berättiga insatser och interventioner i utsatta bostadsområden är väldigt pessimistisk, då de bilder av området som är utgångspunkten för dessa snarare är medias och offentliga myndigheters än de boendes (Lahti Edmark 2003:160).

2.2 Integration och segregation inte ett motsatspar

Den segregerade integrationen, om social sammanhållning och dess hinder är namnet på en statlig offentlig utredning (SOU) med Masoud Kamali som redaktör. Han beskriver hur den svenska integrationspolitiken sedan 1975 har fokuserat på invandrarna, hur dessa skall integreras i det svenska samhället och hur ”svenskar” och ”invandrare” delas in i två grupper (Kamali 2006:10). Svenskarna föreställs vara integrerade och anses därför inte vara i behov av integrationspolitik, däremot anses gruppen invandrare behöva integrationsåtgärder som skall ledas av svenskar. Att ”svenskheten” därmed blir normen och målet för integration är problematiskt och har bidragit till en ökad segregation i samhället, hävdar Kamali. Slutsatsen blir att en ny politik behövs för att hindra desintegration och segregation i samhället, då den nuvarande politiken är en politik för ”de andra” (Kamali 2006:365-366).

Syftet med Irene Molinas avhandling *Stadens rasifiering* är dels att analysera företeelsen etnisk boendesegregation, dels att pröva tesen om boendets och stadens rasifiering. Metoden Molina använt sig av är analys utifrån ett differentierat empiriskt material baserat på bland annat statistiska uppgifter och intervjuer (Molina 1997:13-14). Molina har flera frågeställningar som exempelvis på vilken geografisk nivå segregation skall mätas. Hon hävdar att segregation förekommer på flera nivåer, till exempel centrum-periferi, stadsdelsnivå eller trappuppgångsnivå, men det är inte givet att orsakerna är desamma och att det kan vara direkt felaktigt att anta att konsekvenserna är liknande. I sin avhandling skapar Molina en rasifieringsteori, där rasifiering ses som en process som upprätthåller gränser och som håller somliga befolkningsgrupper borta från vissa delar av samhällets arbetsmarknad. Stadens rasifiering innebär att institutioner, grupper och individer diskriminerar andra individer utifrån en idé om ras (Molina 1997:15-16).

Molina anser att invandrarna inte skapar segregationen själva utan att även andra bidrar. Enligt henne visar tidigare forskning på att invandrare vill bo nära varandra, dock anser hon

att denna uppfattning är problematisk då invandrarna inte är en homogen grupp. I själva verket kanske invandrarna bara har möjlighet att välja mellan bostäder i olika miljonprogramsområden (Molina 1997:18). Molina hävdar även att idén om integration är problematisk då den förutsätter att den befolkning som skall integreras inte finns i samhället. Integrationen är inte inriktad på de mekanismer, som exempelvis rasdiskriminering, som gör att denna befolkning undanhålls en del av samhällets resurser. Det faktum att invandrare redan finns i ett samhälle borde betyda att de på ett eller annat sätt är integrerade. Därför anser hon att själva begreppet integration bör ifrågasättas (Molina 1997:89-90).

3 Teori

Genom att titta på uppsatser som tar upp liknande frågor har vi funnit följande teorier som vi tycker passar bra även för vårt ändamål då de hjälper oss att förstå den bakomliggande problematiken i utsatta bostadsområden. Uppfattningen om redan utsatta områden förvärras av medias skrivelser, vilket Wacquants teori visar. Teorin passar vår studie eftersom den allmänna uppfattningen av Norrliden, på vilken vi tror att Röda Korset baserar sin bild av området, är negativ. I utsatta områden kan det finnas spänningar mellan olika grupper, men även mellan områdena och deras omgivningar. Detta beror på människans tendens att dela in sig i ”vi” och ”dem” som Bauman samt Elias och Scotson behandlar i sina teorier. Röda Korset anser att de kan bidra till att minska segregationen i Norrliden genom sina verksamheter och de verkar se sig själva som ”vi” som ska hjälpa ”dem”, varför vi anser dessa teorier vara oss behjälpliga i undersökningen.

3.1 Territoriell stigmatisering

Till följd av att de är bosatta i ett särskilt område stängs vissa människor ute från samhället. Loïc Wacquant benämner problematiken ”neighbourhoods of exile”, på svenska territoriell stigmatisering, och beskriver problemet som växande i både USA och EU. Stadsdelar eller bostadskvarter offentligt omnämnda som farliga eller otrevliga karaktäriseras av skam och social exkludering (Wacquant 2007:296-297). När områden kännetecknades av fattigdom och etniska minoriteter är eller hotas bli permanenta delar av det urbana landskapet tenderar den offentliga diskursen att aktivt bidra till att områdena nedvärderas (Wacquant 2007:296-297). Dessa platser uppfattas i stigande grad som förlorade områden av både invånarna själva och omgivningen. Begreppet stigmatisering härstammar från Erving Goffmans begrepp ”stigma” som innebär att en individ besitter ett oönskat drag som skiljer sig från en annan individ eller grupp (Goffman 2001:14). Stigma innebär att en person har ett attribut som gör

den annorlunda än gruppen och kan bland annat förekomma beträffande etnisk tillhörighet, religion eller sexuell läggning. En stigmatiserad person är således en individ som inte ges fullt socialt erkännande. Ett område med invånare stigmatiserade av sina olika etniska tillhörigheter, stigmatiseras också som sådant av den nedvärderande diskursen. Platsens förnedring färgar av sig på individen och ger upphov till identitetsproblem. Vanligt förekommande är att invånarna i territoriellt stigmatiserade områden döljer sin bostadsadress för andra på grund av den skam de genom stigmatiseringen känner för sitt bostadsområde (Wacquant 2007:298-299). Det enda sättet att undkomma skammen är att överföra stigmat på någon annan, på grannarna längre bort på gatan eller på ungdomarna som drar omkring i området, vilket bidrar till att distansera invånarna från varandra och därmed öka den sociala exkluderingen. De boende i dessa vanärade områden tvingas ofta att livnära sig på svartarbete eller kriminalitet då det territoriella stigmat hindrar dem från att ta sig in på arbetsmarknaden (Wacquant 2007:302).

Ove Sernhede har gjort liknande studier som Wacquant i territoriellt stigmatiserade områden i Sverige. Han visar hur stigmatiseringen leder till behov av att försvara den egna stadsdelen och den egna identiteten. För att få respekt från omgivningen försöker många, framförallt unga, leva upp till de bilder av farlighet som medierna målar upp (Sernhede 2002:60). Nihad Bunar har studerat den territoriella stigmatisering som drabbat Stockholmsförorten Tensta och beskriver hur området ideligen tillskrivs en rad negativa egenskaper i media (Bunar 2001:217). Överlag, hävdar Bunar, beskrivs de beryktade svenska förorterna negativt och det "dåliga ryktet" cementeras genom interna splittringar och bråk som ofta refereras till i medierna och inte sällan får väldiga proportioner (Bunar 2001:240).

3.2 Vi och dem

Människan har enligt Zygmunt Bauman ett behov av att dela in omgivningen i antingen "vi" eller "dem", människor eller främlingar. Att främlingar ses som sådana beror egentligen på okunskap och innebär att vi inte vet hur vi ska handla eller vad vi kan förvänta oss av dem vilket bidrar till vår ovilja att engagera oss (Bauman 1996:186). De egenskaper "den andra"/främlingen attribueras baseras på bearbetade minnen av möten, utbyten eller strider (Bauman 1996:182). För mig har "den andre" ingen identitet och är inte mänsklig, varför jag delar in andra i olika kategorier som "invandraren" eller "den arbetslöse". Tendensen att indela "den andra" i en viss kategori ökar ju mindre jag vet om henne. Bilden av rummet den

andre bebor skapas utifrån dessa konstruerade kategorier och på så vis har jag skapat en åsikt om miljonprogramsområdet, av ett invandrartätt och utsatt område (Bauman 1996:185).

Norbert Elias och John L. Scotsons teori om etablerade och outsiders handlar om hur den etablerade gruppen tillskansar sig och genom förmågan till sammanhållning upprätthåller makten över outsidergruppen. De menar att grupper med stor sammanhållning kan lägga beslag på höga maktpositioner i det sociala livet, vilket ytterligare stärker gruppssammanhållningen och därmed dess makt (Elias & Scotson 1999:xxx-xxxi). Denna sammanhållning baseras enligt Elias och Scotson på gemensamma värderingar och minnen samt på långvarig intim vänskap/fiendskap (Elias & Scotson 1999:xi). Grupper med mycket makt anser sig alltid vara ”bättre” än de med mindre makt, vilket de även lyckas få dessa att själva känna. Detta gäller antingen det handlar om olika socialklasser, män i relation till kvinnor, ”vita” i relation till ”svarta” eller andra grupper som står i ömsesidig beroendeställning till varandra (Elias & Scotson 1999:xxvii-xxviii). Strukturellt sett har den etablerade gruppen en benägenhet att alltid attribuera ”outsidergruppen som helhet de ’dåliga’ egenskaper hos dess ’värsta’ del” samtidigt som de ”bästa” medlemmarna i deras grupp får forma den egna gruppens självuppfattning. Härigenom upplever de att det alltid finns bevis på att den egna gruppen är ”god” och att den andra är ”dålig”, och de lyckas därigenom övertyga både sig själva och andra att så är fallet (Elias & Scotson 1999:xxxi).

Denna slagkraftiga stigmatisering av outsidergruppen fungerar endast under tiden då den etablerade gruppen är ordentligt erkänd som innehavare av de maktpositioner från vilka outsidergruppens medlemmar är uteslutna. Genom att etikettera outsidergruppen ett ”lägre människovärde” får de etablerade dessa att försvagas, då denna syn uppgår i deras självbild (Elias & Scotson 1999:xxxii-xxxiii). Detta gör också att om en etablerad har kontakt med en outsider sjunker genast hans status inom gruppen. Elias förmodar att denna tendens hos de etablerade att ”sluta leden” är ett sätt att upprätthålla gruppens maktöverlägsenhet (Elias & Scotson 1999:xxxv-xxxvi).

4 Metod

I vår undersökning har vi använt oss av kvalitativ metod. För att kartlägga Norrliden inledde vi med att via telefon kontakta åtta verksamhetsföreträdare i området för att därefter genomföra intervjuer med sex boende i Norrliden.

Vårt metodval beror på att vi vill erhålla en djupare förståelse av intervjupersonernas perspektiv på behoven i Norrliden (Ryen 2004:29). Mer specifikt har vi använt oss av den strukturerade intervjun som kännetecknas av en stark förhandsstruktur för att viktiga företeelser på fältet inte skall förbises. Detta då flera forskare påpekar det som viktigt vid jämförandet av empiri (Ryen 2004:44). Dessutom är det bra för att inte snedvrider materialet och därigenom förlora i reliabilitet och validitet (Ryen 2004:45). Först tänkte vi att enkäter kanske skulle passa vår studie bättre än intervjuer, då vi genom intervjuerna bara kommer att få fram vad enstaka personer tycker samt att resultatet inte blir representativt eller generaliserbart. Problemen med en enkätundersökning skulle dock vara flera. För det första har vi inte resurser nog att genomföra en sådan undersökning, det skulle krävas mycket tid och även pengar. Sedan misstänker vi att svarsfrekvensen inte skulle bli hög nog, också detta på grund av tidsramen för vår uppsats men även eventuellt bristande svenskkunskaper hos de boende. För översättning av enkäter skulle det kanske behövas tolkar, vilka antagligen inte skulle vara gratis att rekrytera etcetera. Därför valde vi den metod vi beskrivit ovan. Vi kan dock tänka oss att en fördel med enkätmetoden kunde vara den längre betänketid som intervjupersonerna ges. Detta då vi tror att vi hade fått mer genomtänkta svar om intervjupersonerna varit mer förberedda på frågorna.

Vi har använt oss av den kvalitativa deskriptiva metoden innehållsanalys. För att bekanta oss med materialet transkriberade vi våra intervjuer, skrev ut dem och läste igenom dem, tidigare forskning samt teori ett antal gånger. Målet med analysen var att finna mönster varför det var viktigt att använda ett kodschema (Bergström & Boréus 2000:50). Vi formade ett sådant och fann med hjälp av tidigare forskning och teori intressanta ”koder” i form av rubriker att arbeta efter. Koderna vi arbetade med var: ”Bilder av Norrliden” med underkoderna ”egna bilder” respektive ”andras bilder” samt ”Bilder av behov i Norrliden” med underkoderna ”aktiviteter” respektive ”arbetstillfällen”. Genom att vi på detta sätt fastslagit det vi hört och satt in det i ett nytt perspektiv, har vi genomfört en tolkning av första graden (Fangen 2005:224). Under respektive kod placerade vi in belysande intervjuцитat och analyserade dem därefter med hjälp av våra teoretiska utgångspunkter och den tidigare forskningen.

4.1. Dokument

Av Röda Korset fick vi rapporter och undersökningar som de tagit fram i samband med liknande projekt. Till största delen var dessa storstadsprojekt och utvärderingar av problematiken i förortsområden samt behovet där. Ett projekt i Kalmar hade redan gjorts, ”Integra-

tionsprojekt Kalmar – Mentorskap”. Vi fick genom Röda Korset därtill ta del av Kalmar kommuns ”Välfärdsbokslut” från 2006, som vi använde oss av i jämförelsen av Norrliden och kommunen som helhet. Vi läste igenom materialet och fick en bild av vilka möjligheter organisationen har när det gäller startandet av olika verksamheter samt använt dokumenten som källa då vi beskrivit Röda Korsets tidigare verksamheter. Genom dokumenten tog vi även del av organisationens bild av Norrliden.

4.2 Inledande samtal med nyckelpersoner

För att kunna kartlägga Norrliden och få en inledande bild av behovet hos invånarna jämte Röda Korsets bild, valde vi att kontakta ett antal verksamhetsföreträdare. Vi har valt att benämna detta urval av yrkesverksamma i Norrliden och Kalmar kommun ”nyckelpersoner” då de i sina yrken innehar positioner med mycket bra kännedom om Norrliden, samt att de regelbundet träffar och samtalar med områdets invånare. Av Röda Korset fick vi några namn, men vi valde att oberoende dem finna passande personer. Urvalet innefattar personal på Medborgarkontoret, socialtjänsten, fritidsgården Nova, Kalmarhem och HSB (de två stora bostadsbolagen i området), kommunens invandrarservice, Aktivitetshuset samt öppna förskolan. Vi försökte ha en spridning på yrkesgrupper för att få ett så allsidigt perspektiv på området som möjligt. Nyckelpersonerna är följande:

Nyckelperson 1: Kvinna, anställd på socialtjänsten i Kalmar kommun

Nyckelperson 2: Kvinna, anställd på HSB i Norrliden

Nyckelperson 3: Kvinna, anställd på fritidsgården Nova

Nyckelperson 4: Kvinna, kommunanställd samordnare för Aktivitetshuset

Nyckelperson 5: Kvinna, anställd på öppna förskolan

Nyckelperson 6: Man, anställd på Medborgarkontoret

Nyckelperson 7: Man, flyktingsamordnare på kommunens Invandrarservice

Nyckelperson 8: Man, anställd på Kalmarhem i Norrliden

Vid utformningen av telefonintervjumanualen (se bilaga 1) för våra nyckelpersoner ville vi ha några få korta frågor för att få en övergripande bild av läget i Norrliden. Syftet var att kunna jämföra deras och de boendes bild av området med den problembild Röda Korset har av Norrliden. Vi valde att ställa frågor som liknade dem vi har i vår intervjuguide till intervjupersonerna för att kunna se på situationen från två olika perspektiv, uppifrån/utifrån samt nerifrån/inifrån. Samtidigt var meningen med de korta telefonintervjuerna att lätt kunna kart-

lägga de verksamheter som finns i området och vad som eventuellt skulle kunna behövas, varför vi valde att inleda med några övergripande frågor om detta. Vi kontaktade ett par nyckelpersoner var. Samtliga svarade utan omsvep på våra frågor och visade intresse för vår undersökning. Några kunde bidra med förslag på intervjupersoner, medan andra (fritidsgården, Träffpunkten och öppna förskolan) sa att vi kunde besöka dem under vårt besök i Kalmar och hitta någon villig på så vis. Telefonintervjuerna dokumenterades med handskrivna anteckningar i samband med samtalen och med utgångspunkt i intervjumanualen.

4.3 Intervjuer med boende i Norrliden

Inledningsvis utformade vi en intervjumanual (se bilaga 2) som vi först delade in i olika teman för att därefter skriva frågor som behandlade varje tema. Frågorna formulerades utifrån uppsatsens syfte och frågeställningar, med inspiration av den insamlade litteraturen samt de dokument i form av tidigare studier vi fått av Röda Korset.

Det var svårt för oss att hitta intervjupersoner i Norrliden i Kalmar eftersom vi själva bor i Göteborg. Innan vi reste till dit ringde vi till ovan nämnda nyckelpersoner och passade i slutet av samtalen på att fråga dem om de visste någon boende som var lämplig och villig att intervjuas. De hade inget konkret förslag varför vi inte hade någon intervjuperson helt bestämd i förväg utan fick leta upp sådana på plats. För att få spridning åldersmässigt tänkte vi gå till tre olika platser; en fritidsgård, en öppen förskola samt ett aktivitetscentrum för daglediga (bland annat pensionärer och arbetslösa) kallat Träffpunkten. Där ville vi hitta personer av olika kön och med olika bakgrund. Vi gick dock inte till den öppna förskolan då vi på genom kontakter fick tag i två ”medelålders”, en kvinna och en man. Vid tillfället för intervjun lämnade dock mannen återbud och vi var tvungna att snabbt finna en ny. Eftersom vi endast hade några få timmar på oss innan vi skulle resa hem fick det bli en som låg på gränsen till ”äldre”.

Intervjuerna genomfördes där intervjupersonerna för tillfället befann sig, när det var möjligt i avskilda, tysta rum. Vid ett tillfälle var dock detta ej möjligt då det inte fanns tillgång till något sådant. Byggnaden som Träffpunkten var inhyst i bestod i stort sett bara av ett stort rum där alla satt och samtalade. Vi tror dock inte att detta påverkade intervjusituationen nämnvärt då vi placerade oss lite avsides och fokuserade totalt på intervjun vilket vi upplevde att även intervjupersonerna gjorde. Längden på intervjuerna varierade något, men de tog ungefär 15-20 minuter att genomföra, beroende på hur utförligt respondenten svarade. När det var möjligt satt en intervjuare ensam med en intervjuperson, men vid några tillfällen var detta omöjligt.

Övriga intervjuare höll sig dock avsides och tysta. För att dokumentera samtliga intervjuer använde vi oss av en mp3-spelare samt en mobiltelefon med inspelningsfunktion, vid ett senare tillfälle transkriberades samtliga.

Vi upplevde att alla tillfrågade var positiva och ville ställa upp på intervju, endast några skolflickor som inte kunde svenska tillräckligt bra tackade nej. Av dem som ställde upp fanns det två typer, de talföra och de mindre talföra. Vi genomförde ett par intervjuer som vi sedan fick göra om med andra personer då de intervjuade i stort sett endast svarade ”jag vet inte”.

Vi försökte även få en någorlunda jämn spridning med tanke på kön, etnisk bakgrund, utbildningsnivå samt ålder vid valet av intervjupersoner. Detta då vi kände att det behövdes för att tillfredsställa Röda Korsets önskan samt följa upp det nyckelpersonerna sade vid telefonintervjuerna. För att skydda intervjupersonernas identitet har vi valt att kalla dem för respondent 1-6 i stigande ordning efter ålder.

Respondent 1: kvinna, 15 år, utländsk bakgrund, högstadielärov, född och uppvuxen i Norr-liden

Respondent 2: man, 17 år, utländsk bakgrund, gymnasieelev, bott cirka sex år i Norr-liden

Respondent 3: kvinna, 41 år, utländsk bakgrund, högskoleutbildad i hemlandet, bott cirka 5 år i Norr-liden

Respondent 4: man, 62 år, svensk bakgrund, folkskoleutbildning, bott i Norr-liden i 18 år

Respondent 5: kvinna, 68 år, svensk bakgrund, folkskoleutbildning, bott i Norr-liden i 3 år

Respondent 6: man, 77 år, utländsk bakgrund, yrkesutbildad, bott i Norr-liden i cirka 13 år

4.4 Forskningsetiska överväganden

Innan intervjuerna informerades vi intervjupersonerna och nyckelpersonerna om de forskningsetiska principerna. Vi berättade om syftet med vår uppsats samt till vad resultatet skulle användas, det vill säga att det inte skulle brukas till något annat än vår forskning. Intervju-personerna fick veta att deras medverkan skulle gagna dem själva så till vida att Röda Korset eventuellt skulle komma att starta de verksamheter de efterfrågade. Därefter talade vi om för dem att deras deltagande är helt frivilligt och att de när som helst kan avbryta sin medverkan (Vetenskapsrådet, s.7). Vi bad också om deras samtycke till medverkan och även rektorns när det gällde den 15-åriga flickan. Vad gäller nyckelpersonerna är de i uppsatsen anonyma som personer men vi anger med deras medgivande vilken verksamhet de representerar (Vetenskapsrådet, s.9). När det gäller konfidentialitetskravet använder vi oss i analysen av

beteckningarna respondent 1-6 för att skydda de intervjuades identitet, då uppsatsen även kommer att komma Kalmar- och Norrlidenbor till del. Vi hoppas att detta samt att vi utelämnar deras namn och härkomst gör att de inte kan kännas igen (Vetenskapsrådet, s. 12-13). Efter intervjuerna frågade vi om de deltagande ville ha en kopia av vår färdiga uppsats, vilket några av dem gärna ville (Vetenskapsrådet, s.15).

5 Norrliden som område och problem

I detta kapitel presenterar vi inledningsvis Norrliden som område, för att därefter presentera och analysera nyckelpersonernas, intervjupersonernas och Röda Korsets bilder av området med hjälp av tidigare forskning och teori.

5.1 Fakta om Norrliden

Fem kilometer norr om Kalmar centrum ligger Norrliden, ett invandrartätt miljonprograms-område med främst hyresrätter, men även bostadsrätter, radhus och villor. Meningarna går isär huruvida området är det ”värsta” i Kalmar eller ej, dock är det som synes i tabellen nedan, ett område med lägre utbildningsnivå och högre arbetslöshet än genomsnittet i staden.

	Kalmar 2007	Norrliden 2007
Invånare	61533	3365
Utländsk bakgrund	10,7 %	41,5 %
Förvärvsarbetande (2006)	76 %	52,9 %
män	77,8 %	57,3 %
kvinnor	74,2 %	48,2 %
Utbildningsnivå (2006)		
förgymnasial	14,3 %	23,8 %
gymnasial	45,5 %	46,9 %
eftergymnasial	38,9 %	24,7 %
Arbetslösa	2,6 %	6,1 %
Ekonomiskt bistånd (2006)	3,9 %	16,8 %
Medianinkomst (2006)	228 200 kr	158 500 kr

Källa: Områdesfakta Kalmar kommun 2007

Enligt tabellen ovan skiljer sig statistiken för Norrliden på flera sätt från genomsnittet för Kalmar kommun. Andelen personer med utländsk bakgrund är exempelvis betydligt högre i Norrliden (41,5 %) än genomsnittet för Kalmar Kommun (10,7 %). Även andelen förvärvsarbetande och arbetslösa är betydligt lägre respektive högre än i Kalmar i övrigt och därmed andelen som får ekonomiskt bistånd (Norrliden 16,8 % och Kalmars kommun 3,9 %). När det gäller utbildning är andelen med gymnasieutbildning väldigt jämn i jämförelsen medan andelen med endast förgymnasial utbildning är mycket högre i Norrliden än i kommunen i stort (Områdesfakta Kalmar kommun 2007).

5.2 Bilder av Norrliden

Överlag har alla våra nyckelpersoner en positiv bild av Norrliden. De anser att området har blivit bättre efter de upprustningar som gjorts, även om synen på hur länge sedan det var varierar, och att Norrliden är ett tryggt område med god gemenskap. Intervjupersonerna har också överlag en positiv bild av sitt område och anser att det har förändrats på sista tiden. Röda Korsets bild av Norrliden är att området kännetecknas av fattigdom, låginkomsttagare och oro för brottslighet (Hellstrand & Nilsson 2008:5). Nedan följer vår analys där nyckelpersonernas, intervjupersonernas och Röda Korsets bilder och tankar om Norrliden problematiseras med hjälp av tidigare forskning och teori:

5.2.1 "Åtminstone där jag bor"

Som svar på frågan om hur de uppfattar Norrliden, svarar intervjupersonerna att det åtminstone är lugnt och bra just där de bor, vilket visar på att Wacquants teori om behovet att överföra stigmat på någon annan i grannskapet för att själv undkomma skammen, verkar stämma i detta fall (Wacquant 2007:298). Respondent 5:s, en äldre kvinna, svar visar att de boende känner detta behov:

"Men sen har det ju blivit bättre. Nu har man ju snyggt upp området och verkligen... Nu hör man ju ingenting. Åtminstone där jag bor. Så där är det ju lugnt och skönt."

Även respondent 6, en äldre man, framhåller sin egen "kant" som bra:

"Den kant där jag bor ... det är väldigt lugnt, inget oväsen. "

Bauman påpekar att människan ständigt har ett behov av att kategorisera andra och baserar bilden av dessa andra på tidigare erfarenheter. Det verkar som att det här "vi" och "dem"-

tänkandet även kan gälla människor som anses tillhöra samma ”grupp”, vilket bevisas av att respondent 3, en medelålders kvinna med utländsk härkomst, tidigare var orolig då hon hört om det stora antalet invandrare i Norrliden.

”Från början när jag kom hit var jag faktiskt orolig för jag hade hört lite om bakgrunden, att det var många invandrare som bodde här och att det fanns mycket bråk, men sedan när jag har bott här ett tag är det faktiskt lugnt, jag trivs här och mina grannar stör mig inte, så jag tycker det är bra här.”

Elias och Scotson hävdar i sin teori om etablerade och outsiders att i outsidergruppen, som vi här likställer med det invandrartäta Norrliden, är det de som betraktas som ”värst” som får representera hela gruppen och de etablerade lyckas övertyga alla om att så är fallet (Elias & Scotson 1999:xxxi). Därför tror vi att respondent 3, som högutbildad och nyanländ till Sverige, kanske hade svårt att se sig själv som medlem i gruppen ”invandrare” på det negativa sätt som de framställs i den allmänna diskursen och därför uttrycker sig så här.

5.2.2 ”Som sån här avhjälpningsplats för utlänningar”

Våra nyckel- och intervjupersoner fick också svara på frågan om hur de tror att andra ser på Norrliden: Både våra nyckel- och intervjupersoner anser att den bild media förmedlar av Norrliden bidrar till områdets stigmatisering. Exempelvis hävdar en av socialsekreterarna i Norrliden att så fort det händer något dåligt i området är media snabba att rapportera om det, men när det händer något positivt är de tysta. Trots att det, som våra nyckelpersoner påpekar, skett en omfattande upprustning av området samt inflyttning av nya grupper, som exempelvis studenter, så verkar media inte ha förändrat sin syn på området. Detta visar citatet av respondent 6, en äldre man med utländsk härkomst, i rubriken, där han ger sin bild av hur han tror att andra upplever Norrliden. Som Lahti Edmark visar delas ofta medias bild, baserad på den allmänna retoriken, även av offentliga myndigheter och organisationer (Lahti Edmark 2003:160-161). Enligt socialsekreteraren är så fallet med Norrliden, då det egentligen är andra områden i Kalmar som är i behov av insatser. Vidare framhåller nyckelpersonerna Norrliden som ett lugnt och tryggt område där de boende talar mycket med varandra. Enligt flyktingsamordnaren i kommunen begås de flesta brott inte i Norrliden utan i Kalmar centrum och det är en av flera anledningar till att de boende är upprörda över områdets dåliga rykte. Respondent 2, en ung man, belyser detta väldigt tydligt:

”Det är... förut var det ett helvete. Ja, inte riktig som ett getto, men asså det var ändå liksom ... slagsmål och sån shit. Nu har det lugnat ner sig som fan. A, asså, det är verkligen. Du vet när man är inne du vet i stan, man ba säger Norrliden – ”Farligt ställe, farligt ställe. Där skall man inte vara på kvällen.” Men det är inte så längre. För man har hört från de här nattvand-rarna att kanske 2000, 2002, du vet 2000-så, du vet, då var det verkligen knivfajter och så, knivfajter...”

På frågan om han tycker att hans egen bild stämmer överens med den bild media ger svarar han så här:

”Nä, nä... det är ju liksom, som alla har liksom, alla tänker på Norrliden som det var förr och inte nu. De tänker inte på hur det har förändrats. Det har blivit ett helt nytt ställe.”

Hur intervjupersonerna ser på medias och omgivningens bild av området stämmer väl överens med Bunars forskning där han ser att händelser i förorterna inte sällan får väldiga proportioner i media (Bunar 2001:224).

I citatet på sidan 15 beskriver respondent 3 hur hon, trots att hon själv har utländsk bakgrund, oroade sig inför flytten till Norrliden då där bodde många invandrare. Detta tyder på att hon har tagit till sig av den allmänna retoriken baserad på medias stigmatiserade föreställningar om området. Enligt Sernhede leder stigmatiseringen till att invånarna i ett utpekat område kan känna behov av att försvara sin identitet och stadsdel (Sernhede 2002:60). Detta bekräftas av intervjupersonernas uttalanden samt även nyckelpersonernas trots att de senare till stor del endast yrkesmässigt företräder området. Vi tolkar detta som ett försök att upprätthålla en form av självkänsla och gemenskap i området. Vi ser också att det verkar finnas ett behov av att, som Wacquant anser, överföra stigmat på någon annan för att själv undkomma skammen (Wacquant 2007:298). Uttalandet som respondent 2, en manlig gymnasieelev, gör visar på detta:

”Åh, sen plus brukar man se folk som... liksom folk som inte gör så mycket, du vet. De är mest bara utanför. De är bara ute liksom i Norrliden. Det känns inte som de gör nånting.”

Vi tror att denna tendens att överföra stigmat på andra kanske även görs tidsmässigt. Detta då våra nyckel- och intervjupersoner talar om hur illa det var förr och hur mycket bättre det är

nu. Området har rustats upp utvändigt samtidigt som statistiken visar att det fortfarande skiljer sig från Kalmar som helhet på flera punkter.

5.3 Bilder av behov i Norrliden

Majoriteten av nyckelpersonerna anser att det framförallt behövs aktiviteter för unga i mellanstadieåldern och särskilt för flickor, då många pojkar sportar. Här nämner de behovet av kulturaktiviteter som stort samt att fritidsgården får längre öppettider och utökad verksamhet. Detta håller våra unga intervjupersoner med om. Även för de äldre, särskilt de med utländsk bakgrund, saknas aktiviteter. Dock påtalar den verksamhetsansvarige på Aktivitetshuset, en träffpunkt för daglediga, att få verkar vara intresserade trots försök att engagera dem genom dörrknackning. Flera nyckelpersoner anser att en träffpunkt i form av ett kafé skulle vara bra för området samt även en utbyggd affärsverksamhet i Norrlidens centrum. Nyckelpersonerna ser även ett behov av särskilda aktiviteter för kvinnor.

Röda Korsets bild av behovet hos invånarna i Norrliden är oklar för oss då de inte vill säga något om verksamheter de kan tänkas starta eftersom detta kan påverka vår opartiskhet. Organisationen hävdar att deras avsikt är att varje enskild Kalmarbo ska känna sig delaktig i det svenska samhället. De tror att under de kommande åren kommer antalet flyktingar i Kalmar att öka och med det behovet av insatser för en ökad integration och därmed kommer det att behövas fler verksamheter i Norrliden (Svenska Röda Korset, Region Sydost 2007:3).

5.3.1 "Ja, jag vet egentligen inte vad jag vill, det är väl det som är kruxet"

Flera av intervjupersonerna har svårt att uttrycka sitt och andras eventuella behov, det gäller främst respondent 1, en kvinnlig högstadieelev, samt 5, en pensionerad kvinna, och 6, en pensionerad man, som menar att de inte vill/orkar engagera sig. Respondent 1 uttrycker detta:

"Jag vet inte, det finns ju ändå det man behöver."

Respondent 5:

"Ja, jag vet egentligen inte vad jag vill, det är väl det som är kruxet... man man... man tycker inte om det som det är, men man kan inte riktigt peka på vad egentligen man vill."

Respondent 6:

"Man, eh, jag nekar om dom säger att jag är lat, nej det är jag inte, jag sparar energi."

Anledningen till att intervjupersonerna har svårt att uttrycka sina behov kan vara att de har fått för kort betänketid på sig samt att en annan metod skulle kunna vara mer lämplig för informationsinsamling. Det svar respondent 1 ger implicerar att det kanske inte finns något behov av nya verksamheter i Norrliden.

Ovan ser vi även att nyckelpersonernas uppfattning om att det är svårt att engagera äldre överensstämmer med intervjupersonernas syn på saken. Dessa intervjupersoner engagerar sig trots allt så till vida att de regelbundet besöker Aktivitetshuset, vilket kanske tyder på att det emellertid inte finns något stort behov av aktiviteter för denna åldersgrupp. Måhända det ändå behövs något för de utländska äldre, då de kanske inte kommer till Aktivitetshuset för att det av olika anledningar inte passar deras behov.

Kvinnan som arbetar för HSB tror inte att de medelålders behöver någon speciell verksamhet då de ofta har fullt upp med heltidsarbete och annat. Vi funderar på om detta kan bero på att hon inte vill se eller framhålla att det finns så mycket arbetslöshet som statistiken visar. Även respondent 2, en manlig gymnasieelev med utländsk härkomst, tycker sig märka att arbetslösheten i området är hög:

”Arbetslösa, är det många asså, mycket sånt... det är mycket sånt där du vet, sådana där sociala saker... men, det är liksom, det är inte, asså, jag vet inte så mycket, men det känns som det är liksom, det är många som inte arbetar liksom...”

5.3.2 ”Om nu dom inte jobbar du vet, så måste dom ha nånstans att roa sig...”

I rubrikcitatet ovan uttrycker respondent 2 att det saknas verksamheter för åtminstone vissa grupper, exempelvis de arbetslösa. Han påpekar även att det tidigare fanns mycket uppskattade verksamheter för unga som han gärna ser återkommer:

”... de får inte pengar från kommunen för att göra det här. Alltså, det är typ så och det skulle vara bra om de kunde göra så det kom igen, du vet så de gör basket-, streetturneringar du vet med dj: sar och sånt det blir liv...”

Även respondent 3, en medelålders högutbildad kvinna med utländsk härkomst, har idéer om vilka verksamheter som skulle kunna startas:

”Röda Korset kan starta verksamheter som idrott för kvinnor, eller hjälpa invandrarkvinnor som inte kan simma, även muslimska kvinnor, sykurs skulle vara trevligt och även cykelkurs. Man måste göra något åt saken (segregation, förf. anm.) som både svenskar och invandrare tycker om. Man borde göra något gemensamt.”

Respondent 3, som har utländsk härkomst, vill gärna ha gemensamma aktiviteter för de med utländsk bakgrund och infödda svenskar, vilket även respondent 5, som har svensk bakgrund, uttrycker:

”Jag skulle vilja att man kunde vara tillsammans allihopa. Ha utbyte av varandra kulturellt och lite så här. Man kunde ju träffas och eh, laga olika mat och så. Det skulle jag tycka vara roligt, hehe... så det tycker jag är lite synd.”

Även vi anser det vara viktigt för integrationen med gemensamma aktiviteter för alla oavsett bakgrund och att man som Kamali påpekar inte ser det som att enbart svenskar skall leda verksamheter för att minska segregationen. Han menar att det är problematiskt att svenskheten blivit normen för integration (Kamali 2006:365-366). Detta håller även Molina med om då hon menar att integration förutsätter att den befolkning som skall integreras inte finns i samhället (Molina 1997:89). Vi tror därför att det är viktigt att lyssna på alla grupper i samhället vad gäller behov, dock anser vi det vara vitalt att ha specifika aktiviteter för vissa grupper, som respondent 3 ovan påpekar.

6 Genomförda och möjliga insatser

I detta kapitel fortsätter vi presentationen av våra resultat och analys.

6.1. Genomförda insatser i Norrliden och andra ”utsatta” områden

Enligt nyckelpersonerna har kommunen startat flertalet verksamheter, som fritidsgård och öppen förskola samt i samarbete med Kalmarhem träffpunkten Aktivitetshuset. HSB var initiativtagare till Norrlidens IF samt områdets Invandrarservice. Vidare är Norrliden enligt nyckelpersonerna föreningsfattigt förutom invandrarföreningarna och hyresgästföreningen, som enligt respondent 4, en man i övre medelåldern med svensk bakgrund, är väldigt aktiv:

”De... jaa... nu på lördag till exempel ska vi köra runt med luciorna. Det är tradition varje år. Ja, ... Och så har dom bingokvällar, och dom har ... disco. De kör mycket sådant där. Väldigt populärt. Så har de en leklokal för de mindre också.”

Så vitt vi har förstått har Röda Korset inte bedrivit några egentliga verksamheter i Norrleden tidigare, däremot har de idkat verksamheter i liknande miljonprogramsområden i storstäderna samt i Kalmar kommun. Organisationens syfte med detta är enligt dem själva att man vill minska invandrade människors utanförskap och utsatthet samt finna vägar till integration. Detta genom att stärka individers självförtroende, öka deras konkurrenskraft på arbetsmarknaden samt deras kontaktnät i samhället (Svenska Röda Korset, Region Syd 2007:3). Vi tror att det är väsentligt att tänka på att det inte bara är invandrade människor som är utanför och utsatta och att man inte, som Kamali påpekar, skall dela in svenskar och invandrare i var sin grupp (Kamali 2006:10).

Under 2005 startades i Kalmar en försöksverksamhet på integrationsområdet kallad ”Träffpunkten”, som byggde på att frivilliga Röda Korset-medarbetare guidade invandrare in i det svenska samhället genom språkträning och hjälp vid myndighetskontakter, men man lagade också traditionell mat. Denna arbetsform kom enligt Röda Korset att bli mycket värdefull då aktiviteterna hade många deltagare (Svenska Röda Korset, Region Syd 2007:3). Vad gäller storstäderna, har Röda Korset exempelvis startat ”Mötesplats Malmvägen” i ett utsatt område i Sollentuna. På denna träffpunkt erbjuds de boende verksamheter som bland annat tjej- och killgrupper, stavgång och studiebesök (Gladh 2008:3). Röda Korset säger sig av erfarenhet veta att den hjälp som ofta efterfrågas i utsatta områden är språkträning, kulturutbyten och hjälp med praktik/arbete.

6.2 Vad Röda Korset kan och inte kan göra

Palander hävdar att områdesbaserad politik pekar ut bostadsområden och medför stigmatisering (Palander 2006:276). Vi tänker att detta också kan gälla organisationsbaserade verksamheter och att det kanske inte är bra att Röda Korset riktar in sig på endast ett område för att bryta segregationen. Detta kan vara problematiskt då det som Urban påpekar kan innebära att ett annat område istället börjar betraktas som det ”värsta” och att problemen bara flyttas från ett område till ett annat (Urban 2005:80). Palanders slutsats är att segregationens huvudsakliga orsaker finns bortom de områdesbaserade åtgärdernas räckvidd. Områdesbaserade åtgärdsprogram måste vara komplement till strukturella åtgärder och generell välfärdspolitik (Palander 2006:280). Detta håller även Lahti Edmark med om som menar att det inom organisationer finns starka och svårföränderliga traditioner och strukturer som kan leda till att insatser kan bli svåra att genomföra om flera organisationer samarbetar. Lahti Edmark hävdar

även att behovsbilden ofta inte är samstämmig mellan lokalbefolkningen och organisationer och myndigheter (Lahti Edmark 2003:143). Enligt henne är de senares grund för att berättiga insatser i utsatta bostadsområden väldigt pessimistisk (Lahti Edmark 2003:160).

6.2.1 "Det handlar inte om aktiviteter, vi saknar jobb..."

I citatet ovan framgår att respondent 3 anser det vara viktigare att få hjälp att ordna arbete än att Röda Korset startar verksamheter, vilket dock ligger utanför deras makt. Röda Korset tror att nya verksamheter i Norrliden kan bidra till integration, men Lahti Edmark hävdar, liksom respondent 3, en högutbildad medelålders kvinna med utländsk härkomst, i rubriken ovan, att det är integration på arbetsmarknaden som är nyckeln till integration på övriga områden. Vad vi tror att Röda Korset skulle kunna hjälpa till med här är utbildning, språk och social kompetens, vilket Lahti Edmark hävdar är förutsättningarna för att en individ skall kunna integreras på arbetsmarknaden (Lahti Edmark 2003:139). Respondent 2, en manlig gymnasieelev med utländsk härkomst, är inne på samma spår:

"Hmm... asså, det är så du vet folk dom söker jobb här, men det är lite svårt att få det för att det finns många här som inte kan svenska språket så bra och liksom då, dom kan ändå vara till hjälp till något annat, liksom... till jobb eller något annat. Men det är så att dom inte får jobb, men... när dom inte kan svenska språket. Då blir det svårt liksom."

Vi anser att Röda Korset måste tänka på att vissa behöver mer stöd och verksamheter än andra på grund av exempelvis låg utbildning. Respondent 3 påpekar detta:

"Man vill leva samma liv som svenskar. Nej, men man måste tänka på att alla invandrare är olika, vissa har hög utbildning och andra låg. Man måste tänka på alla invandrare om man vill göra något för att det ska passa alla."

6.2.2 "Folk kanske har nog med sig själva och sin släkt och sina vänner och bekanta"

Flera av intervjupersonerna påtalar att det är svårt att få folk att engagera sig och att behovet av verksamheter i Norrliden kanske inte är så stort som Röda Korset tänker sig. Respondent 5, en pensionerad kvinna, uttrycker sig som följer:

"Tycker att det låter väldigt positivt, om dom kan få igång nånting, för jag, det som är svårt att få folk att engagera sig och gå utanför sina bostäder. Men nu... nu kanske det är så att det inte

finns något behov, det vet man ju inte, folk kanske har nog med sig själva och sin släkt och sina vänner och bekanta.”

Respondent 6, en äldre man, håller med:

”Kanske... Om du får folk att hänga med, det är väldigt svårt.”

Kanske är det så att de aktiviteter och verksamheter som idag finns i Norrliden är tillräckliga för de boende? Det svar respondent 1, en kvinnlig högstadieselev, ger kan tyda på detta:

”Jag tycker det är ett kul ställe, det händer mycket här också.”

7 Avslutande diskussion

Syftet med uppsatsen var att undersöka vilka behov en organisation som Röda Korset kan fylla i ett område som Norrliden. Vi ville ta reda på vilka behov som finns bland de boende och om Röda Korset alls kan fylla något av dessa. För att kartlägga Norrliden som område kontaktade vi ett antal verksamhetsansvariga, vilket följdes av intervjuer med sex stycken boende i området. Nyckelpersoner och intervjupersoner har generellt sett en positiv bild av Norrliden till skillnad från vad statistiken visar. Röda Korset tycks ha anammat medias negativa bild av området och tror att det finns ett större behov av verksamheter än vad våra intervjupersoner anser. Enligt dessa är behovet ganska litet. Dock påtalar flera av intervjupersonerna att det kan vara svårt att engagera människor vilket också en av nyckelpersonerna har erfarit.

Röda Korset har tidigare bedrivit verksamheter för att öka integrationen i främst utsatta storstadsområden, men även i mindre städer som Kalmar, där de drivit ”Träffpunkten”, som erbjöd språkträning, hjälp vid myndighetskontakter samt traditionell matlagning. I storstäderna har Röda Korset erbjudit tjej- och killgrupper, stavgång och studiebesök. De säger sig av erfarenhet veta att den hjälp som ofta efterfrågas i utsatta områden är språkträning, kulturutbyten och hjälp med praktik/arbete. Nyckelpersonerna anser att det framförallt behövs kulturaktiviteter för unga, främst flickor, samt längre öppettider på fritidsgården. De saknar även särskilda verksamheter för äldre, som exempelvis kafé, och då i synnerhet för de med utländsk bakgrund, vilket de boende håller med om. Därtill efterlyser de boende speciella verksamheter för kvinnor som exempelvis gemensamma kulturutbyten i form av matlagning samt hjälp att ordna arbete. Den typ av aktiviteter Röda Korset startat på andra ställen verkar

inte efterfrågas av våra intervjupersoner som främst önskar kulturutbyten och hjälp att få arbete. Ett problem kan dock vara att engagemanget hos de boende inte förefaller vara så stort. Vad gäller fritidsgårdens öppettider och verksamhet, är det snarare upp till kommunen att tillgodose detta behov. Denna kanske även skulle kunna tillfredsställa ytterligare behov som Röda Korset inte kan sörja för, som utökad affärsverksamhet i området, vilket flera påpekat.

Våra intervjupersoner berättade hur medias bild inverkar på övriga kalmarbors uppfattning av Norrliden, vilket tyder på att området är territoriellt stigmatiserat. Lahti Edmark framhåller att även myndigheter och organisationer ofta anammar denna bild. Beträffande nyckelpersonerna, av vilka flera representerar myndigheter, kunde vi inte se detta, däremot tror vi att så är fallet med Röda Korset. Om Röda Korset skaffade sig en mer nyanserad bild i enlighet med intervjupersonerna så kanske de skulle inse att det måhända finns andra områden som är i större behov av insatser. Dock är vi kritiska till att områdesbaserade insatser verkligen är lösningen på segregationsproblemet, precis som Palander och Urban hävdar. Röda Korset kan säkert fylla vissa behov om man ser till de verksamheter som de startat tidigare i andra områden. Exempelvis kulturutbyten skulle säkert kunna vara en väg till att bli mer delaktig i samhället, vilket är ett av Röda Korsets syften, men enligt vad vi erfarit verkar inte enbart sådana här insatser kunna bryta segregationen. Vi tror i enlighet med tidigare forskning att det är statliga insatser som krävs för att bryta arbetslösheten. Röda Korset bör också tänka på att Norrlidens invånare inte är en homogen grupp och att där finns människor med olika behov och olika möjligheter att uttrycka dessa.

Arbetet med uppsatsen givit oss en ökad förståelse för hur problematiskt det är att utröna vilka behov människor har och även hur medias bild skiljer sig från de boendes. Vi har även sett i tidigare forskning att myndigheter och organisationer tar till sig av medias negativa bild, vilket här verkar vara fallet med Röda Korset. Detta kan de av oss som bor i miljonprogramsområden kan känna igen sig i.

Meningen är att Röda Korset skall använda denna studie som förstudie till ett projekt som skall genomföras i Norrliden och liknande områden med start under 2009. Vår uppsats kan ge dem en bild av vilka behov som finns i Norrliden samt hur de kan gå tillväga för att undersöka detta vidare och avgöra huruvida det överhuvudtaget finns något behov av verksamheter.

Eftersom vi intervjuat så få personer är det svårt att generellt uttala oss om hur det verkliga behovet ser ut. Dessutom kanske de personer vi intervjuat inte alls är representativa för

befolkningen i Norrleden. Det är upp till Röda Korset att vidare utforska detta behov om de efter att ha läst denna uppsats, som förhoppningsvis ger någon form av vägledning i frågan, anser att det behövs.

Referenslista

Bauman, Zygmunt (1996), *Postmodern etik*, Göteborg: Bokförlaget Daidalos AB

Bergström, Göran & Kristina Boréus (2000), *Textens mening och makt, metodbok i samhällsvetenskaplig textanalys*, Lund: Studentlitteratur

Bunar, Nihad (2001), *Skolan mitt i förorten – fyra studier om skola, segregation, integration och multikulturalism*, Stockholm: Brutus Östlings Bokförlag Symposium

Elias, Norbert & John L. Scotson (1999), *Etablerade och outsiders*, Lund: Arkiv

Ericsson, Urban, Molina, Irene & Ristilampi, Per-Markku (2002), *Miljonprogram och media, föreställningar om människor och förorter*, Norrköping/Stockholm: Riksantikvarieämbetet, Integrationsverket samt författarna

Fangen, Katrine (2005), *Deltagande observation*, Malmö: Liber

Franzén, Mats (2001), "Problemet segregation: en orättvis jämförelse", I: Magnusson, Lena (red), *Den delade staden*, s. 23-47, Umeå: Boréa Bokförlag

Goffman, Erving (2001), *Stigma: den avvikandes roll och identitet*, Stockholm: Prisma

Kamali, Masoud (2006), *Den segregerade integrationen. Utredningen om makt, integration och strukturell diskriminering*, SOU 2006:73, 2008-12-03

Lahti Edmark, Helene (2003), *Fängslade bilder, fängslade verklighet – Om utsatta bostadsområden och interventioner*, Lund: Socialhögskolan Lunds Universitet

Ljungqvist, Rikard (2007), Hör Norrledens egna röster, *Oskarshamns-Tidningen*, www.barometern.se, 2009-01-02

Magnusson, Lena (red) (2001), *Den delade staden*, Umeå: Boréa Bokförlag

Molina, Irene (1997), *Stadens rasifiering. Etnisk boendesegregation i folkhemmet*, Uppsala: Uppsala Universitet, Institutionen för social och ekonomisk geografi

Palander, Camilla (2006), *Områdesbaserad politik för minskad segregation. En studie av den svenska storstadspolitiken*, Uppsala: Uppsala Universitet, Institutionen för social och ekonomisk geografi

Ryen, Anne (2004), *Kvalitativ intervju*, Malmö: Författaren och Liber AB

Sernhede, Ove (2002), *Alienation is My Nation*, Stockholm: Ordfront Förlag AB

SOU 1996:156: *Bostadspolitik 2000 – från produktions- till boendepolitik*, Stockholm: Fritzes, 2009-01-02

Urban, Susanne (2005), *Att ordna staden. Den nya storstadspolitiken växer fram*, Lund: Arkiv förlag

Wacquant, Loïc (2007), Territoriell stigmatisering vid långt avancerad marginalitet, *Socialvetenskaplig tidskrift*, Årgång 14, nummer 4, 2007

Vetenskapsrådet, *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*

Dokument från Kalmar Kommun

Områdesfakta Kalmar Kommun (2007), Kommunledningskontoret, Mark- och planeringsenheten

Välfärdsbokslut för Kalmar Kommun (2006), Utvecklingsenheten Kalmar kommun

Dokument från Röda Korset

Gladh, Fredrik (2008), *Förstudierapport för start av social verksamhet på Malmvägen i Sollentuna*, Svenska Röda Korset, Region Stockholm

Hellstrand, Anna & Nilsson, Henrik (2008), *Projekt Miljoner möjligheter*, Svenska Röda Korset, Region Sydost

Svenska Röda Korset, Region Sydost (2008), *Förstudieuppdrag*

Svenska Röda Korset, Region Sydost (2007), *Integrationsprojekt Kalmar – Mentorskap*

Bilaga 2: Intervjuguide boende i Norrliden

Biografiska data

Förnamn

Kön

Ålder

Civilstånd

Barn

Sysselsättning

Utbildning

Härkomst

Om boende

Hur länge har du bott i Norrliden?

Hur kommer det sig att du bor just här?

Vilken typ av boendeform har du?

Hur kommer det sig?

Tankar om segregation och integration

Vad har du för uppfattning av Norrliden?

Hur tror du att personer som inte bor i Norrliden uppfattar området?

Tycker du att din bild stämmer överens med den generella bilden i media etc.?

Finns det enligt dig segregation i Kalmar?

Hur yttrar det sig anser du?

Upplever du att Norrliden är segregerat?

I så fall, hur tror du att segregationen kan brytas i ditt område?

För- och nackdelar med segregation enligt dig?

Känner du dig delaktig i samhället?

Om inte, vad tror du kan hjälpa dig att bli mer "integrerad" i samhället?

Nuvarande verksamheter

Är du engagerad i någon förening eller annan organisation?

Tycker/tror du att dessa tillför något positivt för området?

Varför tror du att Röda Korset vill starta upp verksamhet i Norrliden?

Hur ställer du dig till Röda Korsets önskan om att starta upp verksamhet här i området?

Röda Korset vill starta upp verksamheter för att öka integration och minska segregation i Norrliden.

Kan Röda Korset fylla detta behov?

Vilket behov tror du är störst för de boende i Norrliden?

Har du något behov av någon ny verksamhet?

I så fall vad för verksamhet?

Varför?

Vad tror du skulle behövas för att minska segregationen och öka integrationen?

Nya verksamheter

Röda Korset i Stockholm startade verksamheter som: stavgång, tjej- och killgrupper, studiebesök på arbetsplatser och arbetsförmedling, läxhjälp osv.

Kan det vara av intresse för dig?

För områdets övriga boende?

Kan det bidra till förändring i området på något sätt?

Om du inte tycker det, vad behövs istället?

Kan du tänka dig att engagera dig i Röda Korset och leda/engagera dig i någon form av verksamhet i organisationens regi?